

ՔԱՐՈՋ

«Դատերը Երուսաղեմի մի լայք ի վերայ իմ, այլ լեցեք ի վերայ անձանց եւ ի վերայ որդւոց ձերոց» (Նուկ. ԻԳ 28)

Սիրելի ժողովուրդ,

Այն տունը, որի հիշատակության է նվիրված այս Կիրակին, անտարակույս որ Հիսուս Նազովրեցու շատ կարճ կյանքի ամենախորհրդավոր և նշանակալից դեպքերից մեկն է: Խորհրդավոր և նշանակալից չէ, եթե այն դիտենք առանձին, անջատ և անկախ այն բոլոր դեպքերից և եղելություններից, որ տեղի ունեցան Հիսուսի կյանքում Ծաղկավարդի դեպքից առաջ և հետո: Ի՞նչ կարող էր լինել ավելի բնական, քան Հիսուսի այցելությունը Երուսաղեմ. այն քաղաքը, որի ժողովրդին նա այնքան սիրել էր, որին այնքան անձնուրացորեն ծառայել էր, որին նա այնքան կապված էր: Չարմանալի և անըստպասելի չէր նաև ժողովրդի սիրալիր դիմավորումը, իրենց սիրո և երախտագիտության զգացմունքների հայտնուն և անմիջական արտահայտությունները մեկի հանդեպ, որ ոչ միայն իրենց համաքաղաքացին էր, այլև մեկը, որին համարում էին իրենց Փրկիչը: Նա արժանի էր այդ հարգանքին և պատվին. «Օրհնութիւն որդւոյ Դաւթի, օրհնեալ որ գայ յանուն Տեառն» (Մատթ. ԻԱ 9):

Սակայն Ծաղկավարդի դեպքը խորհրդավոր և նշանակալից է դառնում, երբ այն ըմբռնում և արժեքավորում ենք հաջորդող դեպքերի յուսի տակ: Ինչպես գիտեք, Ծաղկավարդով քրիստոնյա եկեղեցին սկսում է Ավագ շաբաթի տոնակատարությունները, որոնք նվիրված են Հիսուսի կյանքի վերջին օրերին՝ վերջին ընթրիք, ոտնվա, մատնություն, խաչելություն, թաղում. սրանք ոչ թե հաղթանակի, այլ տխրության, վշտի, սուգի պահեր են մարդ-անհատի կյանքում: Մինչ-

դեռ փողոցներում լավում էին մանուկների երգերի օվսաննաները, մի ուրիշ տեղ նույն ամբոխի ներկայացուցիչները որոշել էին «ի խաչ հան զյա» (Մրկ. ԺԵ 14): Դեռ Երուսաղեմ քաղաք չմտած, Հիսուս այցելություն տվեց մի քանի մտերիմներին, մասնավորաբար երկու հավատացյալ թուրքերին՝ Մարթային և Մարիամին, որոնց եղբայր Ղապարոսը մի քանի օր առաջ մահացել էր: Հիսուս հարություն տվեց իր սիրելի բարեկամին: Ժողովուրդը, որ ականատես եղավ այդ հրաշքին, տպավորվեց, զարմացավ, հավատաց, մինչդեռ մի հեռավոր անկյունում այդ ժողովրդի կառավարիչները հավաքվեցին և խորհրդակցեցին. «Կի՞նչ արագույն, կի՞ այլըն այն բազում նշանա առնէ. եթե թողունք զնա այնպէս, ամենեքին հաւատան ի նա. ապա յայնմ օրէ խորհուրդ արարին՝ զի սպանեն զնա» (Հով. ԺԱ 47—48, 53): Հիսուս այդ գիտեր և իր մոտ կանչելով իր աշակերտներին բացատրում էր. «Պարտ է նա երթալ յԵրուսաղեմ, և բազում չարչարանս չարչարել...» (Մատթ. ԺԶ 21):

Սիրելի ժողովուրդ, կարո՞ղ ենք արդյոք կենդանի կերպով պատկերացնել այն պահը, երբ Հիսուս իր վերջին քարոզի մեջ այս ահավոր ապարարությունը կատարեց և «եւ լաց ի վերայ նորա»: Մի քանի օր հետո այդ նույն ճանապարհով տանելու էին խաչափայտը՝ ամենասարսափելի տանջանքի և անխուսափելի մահվան գործիքը, բայց Հիսուսի աստվածային հոգու մեջ տիրում էր կատարյալ խաղաղություն: Գեթսեմանիի տագնապը վաղուց անցել էր, մտում էր միայն գոհացում տալ մոլորված ամբոխի կատարյալ

կրքերին՝ կատարելագույն անօրենության դիմաց ամենակատարյալ արդարության պատկեր հանդես բերելով:

Եթե դարերի ընթացքում եղել է մի ժամանակ, որի մեջ ամենակենդանի կերպով արտափայլեր այդ ահեղ թուայեն, ներկա մե՞ն ապրած ժամանակաշրջանն է: Գողգոթայի վրա բարձրացողը այսօր մարդկության Փրկիչը չէ, այլ խեղճ, անպաշտպան կանայք, մանուկներ, երիտասարդներ, որոնց խաղաղ, բարի կյանքի պայծառ հույսերը այսօրվա դահիճները քարջ են տալիս դեպի անարգել մահ—չքավորության, անգործության, նեղ և ազգայնամոլ պատերազմների և կոտորածների:

«Այլ որդի մարդոյ երթայ՝ որպէս և գրեալ է վասն նորա. բայց վայ իցէ մարդոյն այնմիկ, յոյր ձեռս որդին մարդոյ մատնեցի»: Վա՛յ, արդարև վա՛յ ասել պետք է մեզ այժմ, ոչ թե կենդանի թաղված երիտասարդների, մահու չափ անպատված կույսերի ու հարսների, որք ու անտեր ձկանակների, բանտերում ու պանդխտության մեջ սովից ու վերահաս վտանգից տագնապող հապարավոր ու բյուրավոր խեղճերի, այլ հեռվում ապահով նստած քրիստոնյա դատավորներին և նրանց վճիռն իրագործող հերոսներին. «Եթե ընդ փայտ դալար վայս առնեն, ընդ չորն վի՛նչ լինիցի»: Այսօր էլ բազմաթիվ Պիղատոսներ կան, որոնք իրենց դատաստանը վերջացնելուց հետո, ձեռները լվանում և մի կողմ են քաշվում. նրանք լավ գիտեն, որ անմեղի են դատապարտում, որ փշե պսակը գլխին, ձեռները կապված մի կալանավոր թագավորության ձգտել և հասնել չէր կարող, բայց արժե՞ հանգիստը վրդովել մի ողորմելի նահատակի համար: Ի՛նչ վնաս, թե անմեղ էր չարչարվողը ու խաշվողը, միայն երևակայված փորձանքը հեռանար իր գրվածից: Եվ ահա բարձրանում է նա, այդ անմեղ նահատակը, և հանդիսատես ամբոխի մեջ մի քանի լավկաններ են միայն նրան մխիթարում, անպոր օգնության ձեռք հասցնում: Իրավունք չունի՞ նա նույնպես կրկնե-

լու այդ մխիթարիչներին. «Մի լայք ի վերայ իմ, այլ լացէք ի վերայ անձանց և ի վերայ որդւոց ձերոց»:

Նայեցեք դեպի Գողգոթա, աչքի առաջ բերեք Ծաղկավարդի այդ խոնոներամ ամբոխը և պատկերացրեք մեջտեղում հանդարտ քայլերով առաջ ընթացող Հիսուսին. մի՞թե մեզանից ամեն մեկը, որ պուրկ չէ բարոյական զգացմունքներից, հապար անգամ ավելի պիտի չգերադասեր Հիսուսի հետ մահվան դատապարտված լինել, տանջանք ու մահ ճաշակել, քան «ի խաչ հան» աղաղակողների հետ ապրել, պատվի ու փառքի տիրանալ: Այո, վարիտրելի է մեր շուրջ տիրող անարդարությունը, բայց ավելի վարիտրելի է մասնակցությունը այդ անարդարության: Մեկ ժողովրդի կրած աղետները դրսից անտարբեր աչքով դիտելը շատ ավելի անտանելի է: Իպտուր չէ Պողոս առաքյալ հանդիմանում նորահավատ Կորնթացիներին. «Ընդէ՛ր ոչ դուք գրկիք և ոչ դուք առաւել նեղիք, այլ դուք գրկէք և նեղէք, և այդ վեղբայրս ևս»: Ի՛նչ պիտի ասեր նույն առաքյալը այժմ տեսնելով հապար տարիներով քրիստոնեության մեջ կրթված, պորոյան ու ամեն իրավունքների տեր ազգերի վարմունքի մասին՝ հանդեպ իր եղբայրակիցները:

Սիրելի ժողովուրդ, մեզ համար այժմ, երբ վերհիշում ենք Մեծ եղեռնի 70-ամյակը, ամենածանր և նվաստացուցիչ հանգամանքը ոչ թե այն է, որ մեր եղբայրները, արյունակիցները բոլորովին անմեղ պոհեր դարձան, այլ այն, որ քրիստոնյա աշխարհը կարող էր մի ակնարկով այդ կոտորածներին վերջ տալ, փրկել և ապահովել մեր ժողովրդի կյանքը, սակայն չարեց և չի անում:

«Աստուած պօրութեանց, դարձ հայեաց յերկնից և տես. այց արա այգույս այսմիկ և դարման տար սմա զոր տնկեաց աջ Քո...»: Ամեն:

Տ. ՆԵՐՍԵՍ ՔՇՆ. ՆԵՐՍԵՍՅԱՆ

Լոնդոն

